

Dr. Izidor Kršnjavi je dne 22. avgusta slavil štiridesetletnico svojega novinarskega in književnega delovanja. Začel je pisateljvati kot 17leten mladenič. Izmed njegovih estetičnih in umetnostnih spisov imenujemo sledeče: „Dvie radnje o umjetnosti“, „Listovi iz Slavonije“, „Oblici graditeljstva u starom veku i glavna načela gradjevne ljepote“, „Predlogi o organizaciji obrtne nastave“, „Znamenovanje poviesti i arkeologije umjetnosti“, „Iz Dalmacije“, „Zur Historia Salonitana des Thomas Archidiaconus von Spalato“, „Kritična razmatranja“ itd. Dr. Kršnjavi je organizator mlade hrvaške umetnosti. Ko je bival v Rimu, je delal v atelieru poljskega slikarja Siemiradzkega, katerega smo opisali na str. 572.

Kosovo. „Matica Srbska“ je začela izdajati ilustriran popis tega zgodovinsko in etnografsko važnega dela srbske zemlje iz peresa Branislava B. Nušića. Prebivavci Kosova so danes: Arnavti ali poar-navčeni Srbi, Srbi, Turki, Čerkesi, Vlahi, Judje in cigani. Vseh prebivavcev v tej pokrajini so našteali 102.043. Srbski jezik kosovskega ljudstva spada k resavsko-moravskemu narečju, katero se govori po največjem delu Srbije.

Vojtěh Šafařík. Dne 2. julija je umrl v Pragi sin znamenitega pisatelja „Slovanskih starožitnosti“, Vojtěh Šafařík, bivši profesor kemije na politehniku in na vseučilišču v Pragi. Tudi on je bil pisatelj, seveda v svoji stroki. Med drugim je spisal „Pregled čez zgodovino fizikalne astronomije“, „O edinstvu sil v prirodi“, „O luni“ itd.

Slovaški umetniki so razstavili nedavno svoje slike v moravskem Hodonínu. Prvi med njimi je Jožko Úprka, o katerem je pisal poljski „Tygodnik Illustrowany“: „Uprka je pesnik barv in etnograf svojega slovaškega ljudstva.“ Njegove slike so si pridobile že splošno priznanje. Tu jih je razstavil 151. Najbolj je hvalila kritika veliko sliko „Slovensko Madonno“ ali „Mariansko piseň“. V kapelici je kip Matere Božje, okoli nje pa slovaško ljudstvo, staro in mlado, moški in ženske, v slikovitih skupinah. Med drugimi slovaškimi slikarji so vredni, da se omenjajo: Fr. Pečinka, Antoš Frolka, Jozef Hanula, Tomáš Andraškovič, Karol Lehotský, Jaroslav Augusta in Milan Mitrovský. Želeti bi bilo, da Úprkova šola visoko dvigne slovaško umetnost.

Ruski pravopis. Tudi med Rusi se oglašajo posamezniki, ki želé, da bi se pravopis ravnal bolj po sedanji izgovarjavi. „Literaturnyj kružok“ v Rigi se je obrnil do učnega ministrstva, da bi to uvedlo v šolah namesto zgodovinsko-etimološkega fonetični pravopis. Profesor Jagić se upira temu. V „Archivu für slavische Philologie“ je objavil odprto pismo, naslovljeno na profesorja Brandta, v katerem

pravi: „Ruski pravopis je zgodovinska zgradba, ravno tako, kakor francoski, angleški, nemški ali izmed slovanskih češki in še bolj poljski. Tisočletja zidajo na tej zgradbi, nekaj se odlamlja, nekaj izpreminja, tretje se pristroi, polagoma sicer in ne vse v istem slogu, a osnovni značaj celote se vendar ohranja.“ Jagić méni, da moramo biti v pravopisnih stvareh oportunisti, češ, čim manj želimo, tem več upanja imamo za uspeh. — Polemika za reformo pravopisa in proti njej pa postaja vedno razsežnejša. „Žurnal ministerstva narodnoga prosvješčenja“ je prinesel daljši spis Bêlkinov proti reformi, kateremu pa zdaj odgovarja v istem listu prof. Roman Brandt. Njegovo načelo je, da se mora sedanji „grško-slavjano-ruski“ pravopis nadomestiti s „čisto ruskim“. Sakulin v istem listu zahteva, da se mora v šolah pisati ravno tako, kakor se besede izgovarjajo, da se olajša elementarni pouk. Sicer, pravi Sakulin, se bo poznala nekoliko časa precejšnja razlika med novim šolskim in med sedaj veljavnim pravopisom, kateri se pač ne bo dal naenkrat odpraviti, a to je po njegovem mnenju manjše zlo.

Rudolf Virchow.

Dne 5. septembra je umrl v Berlinu znani učej-njak Rudolf Virchow. Kot znanstvenik in kot politik je mnogo vplival ne le na svoje rojake, ampak tudi daleč čez meje svoje domovine.

Rojen je bil l. 1821. v Schivelbeinu v Pomorju in postal l. 1843. zdravnik na berlinski bolnišnici „Charité“. Čez tri leta je izdal že svojo „Kritiko o patološki anatomiji Rokitanskega“, s katero si je pridobil častno ime v širših znanstvenih krogih. L. 1847. je ustanovil z Reinhardom list „Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie und für klinische Medizin“, katerega je sam nadaljeval po Reinhardovi smrti l. 1852. Začel je predavati na vseučilišču o patološki anatomiji. L. 1848. ga pošlje vlada v Zgornjo Šlezijo, da tam proučuje legarjevo epidemijo. Pri tej priložnosti je spoznal razne nedostatke javne higijene, za katero se vlada takrat skoro zmenila ni, in tudi ostro povedal svoje mnenje. Udeležil se je političnega gibanja istega leta, in zato ga je vlada odstavila od službe. Šele po preklicu je dobil službo nazaj. Svoje znanstvene nazore je izrazil v knjigi „Einheitsbestrebungen in der wissenschaftlichen Medizin“. L. 1849. je šel kot profesor na würzburško vseučilišče, a l. 1856. se je vrnil v Berlin kot redni profesor ter tam v novem patološkem zavodu ustanovil ognjišče za samostojne znanstvene preiskave. V tem času je spisal svoje poglavitno delo: „Cellularnopathologie“. Nauke o vnetju, o oteklinah, o emboliji in metastazi, o tuberkulozi, pijemiji, levkemiji, difteriji itd. je ali započel ali pa dalje razvil ter spisal tudi knjigo o „Specielni patologiji in terapiji“. L. 1862. se je dal voliti v pruski državni zbor. V